

- modo eam proponendi. pag. 41.
- §. 3. De actione præjudiciali, qua queritur, *an quis sit filius, nec ne*: & forma eam concipiendi. pag. 42.
- Cap. IV. De actionibus rei persecutoris tantum: poenæ persecutoris tantum: poenæ persecutoris, & rei simul. pag. 43.
- §. Unicus. De actionibus persecutoris poenæ, & rei simul: & quomodo proponi debeant. p. 45.
- Cap. V. De actionibus, quæ dantur *in simplicium*, vel *in duplum*, aut *tripulum*, aut *in quadruplum*. pag. 48.
- §. 1. De actione *ex stipulatu*: & forma eam concipiendi. pag. 49.
- §. 2. De actione lervi corrupti: & forma eam proponendi. pag. 49.
- §. 3. De actione *ex lege condictionis*: & forma eam proponendi. pag. 50.
- §. 4. De actione *quod metus causa*: & forma eam concipiendi. pag. 52.
- §. 5. De actione contra calumniatores: & modo eam proponendi. pag. 53.
- Cap. VI. De actionibus bonæ fidei. p. 54.
- §. 1. De actione *ex empto*: & forma eam concipiendi. pag. 56.
- §. 2. De actione *ex vendito*: & modo eam proponendi. pag. 57.
- §. 3. De actionibus *locati*, & *conducti*: & forma eas concipiendi.
- §. 4. De actione *negotiorum gestorum*: & modo eam concipiendi. pag. 61.

FINIS.

ESTA OBRA, Y LAS DEMAS QUE SALGAN EN NOMBRE de la Compañia nuevamente establecida en esta Corte, se hallará en las Librerias siguientes.

Alphonso Martin de la Higuera.
Manuel Lopez Bustamante.
Angel Corradi.
Francisco Manuel de Mena.
Francisco Asienso.
Juan de Elparza.
La Viuda de Sebastian de Araujo.

Doña Juana Corréa.
Luis Gutierrez.
Joseph Garcia Lanza.
Bernardo Alverá.
Joaquin Ibarra.
Francisco Fernandez.

- §. 5. De actione *mandati*: & forma eam proponendi. pag. 63.
- §. 6. De actione *depositi*: & modo eam concipiendi. pag. 65.
- §. 7. De actione *pro socio*: & de modis eam intentandi, & proponendi. pag. 67.
- §. 8. De actione *tutela*: & modo eam proponendi. pag. 69.
- §. 9. De actione *commodati*: & forma eam concipiendi. pag. 71.
- §. 10. De actionis *prescriptis verbis* speciebus: & modo eas proponendi. pag. 73.
- §. 11. De actione *petitionis hereditatis*: & forma eam concipiendi. pag. 75.
- §. 12. De actione *pro dote*: & modis eam intentandi, & proponendi. pag. 77.
- Et quadam incidenter de actionibus bonæ fidei, & stricti juris, post n. 28. pag. 79.
- Cap. VII. De actionibus arbitrariis ubi de actione de eo *quod certo loco*, & forma eam concipiendi, & proponendi. pag. 80.
- Cap. VIII. De actionibus privilegiatis. pag. 82.
- Cap. IX. De diversis remediis extraordinariis.
- §. 1. De remedio leg. *Dissimari*: & quomodo concipi debeat. pag. 82.
- §. 2. De remedio leg. *Si contendat*: & forma illud proponendi. pag. 84.
- §. 3. De remedio leg. *In omnibus*: & modo illud concipiendi. pag. 85.
- §. 4. De remedio leg. *Denuntiamus*: & forma illud intentandi, & proponendi. pag. 87.

PRAXIS ECCLESIASTICÆ, ET SÆCULARIS INITIUM.

EX INITIO.

S U M M A R I A.

- A**UCTOR utriusque Juris Theoricam Salmantica docuit prius octo annis, quam ad hanc praxim legendam appullerit.
- 2 AUCTOR praxim perlegit, ut juri operam dantes praxi post Theoricam imbuti advocare, & judicare possent, & num. 16. & 22.
- 3 QUI vel Theoricam, vel Praxim ignorat elaudicans, nec jus reddere, neque advocare poterit.
- 4 LEGIBUS consuetudinibus, & stylo judicandum est.
- 5 PER styllum, longævum causarum usum lites ordinari, & causa decidi possunt.
- 6 STYLO leges sæpe derogantur.
- 7 JUDEX contra fori consuetudinem judicans inique agit.
- 8 STYLUS ex nimia peritia procedit, que artem facit.
- 9 STYLUS succedit lege deficiente.
- 10 JUDEX contra styllum judicans litem suam facit.
- 11 SENTENTIA contra notorium styllum lata, nulla est.
- 12 ADVOCATUS falsum styllum citans, sicut qui falsam legem citaverit, puniendus.
- 13 L. 1. tit. 7. Part. 7. qualiter amplianda?

- 14 Leges per styllum interpretantur.
- 15 Theorica, absque Praxi parum prodest iis, qui officii, & causarum strepitibus se inserere cupiunt.
- 16 AUCTOR quare praxim Salmantica docuerit, exponit.
- 17 AUCTOR magna audientium copia circumstante, & applaudente, Salmantica, anno MDLXXII. hanc praxim perlegit.
- 18 AUCTOR rationem reddit quare typis prælectam praxim mandaverit.
- 19 AUCTOR quare partim Latino sermone, partim vulgari Idiomate conscripserit, ostendit.
- 20 RUDIS stylus, & nudus in causis procedendi modus, & undè emanaverit hoc opere edocetur, & ubi opus est non nihil disputationi relinquunt.
- 21 CIVITAS unaquaque suo sensu abundare solet.
- 22 AUCTORIS mens fuit in hoc opere condendo instruere juvenes, ut causas agere, & incobare valeant absque Tabellionum, & Procuratorum ducatu.
- 23 Vera praxis quotidiano usu forensi acquiritur.
- 24 Spes sit ei, qui præsens opus evoluerit, & in eo contemptorum meminerit, & patrocinium præstare, & publica rei, ubi sibi committatur, curam gerere posse.
- 25 OPUS in tres Tomos dividitur, & quid in quolibet eorum contineatur, ostenditur.

TOTIUS OPERIS

INITIUM.

1. **I**UM per curriculum annorum octo, utriusque juris Theoricam, studentibus in Salmanticensi Academia exponere insudaverim, venit mihi in mentem, quantum ex usu eiusdem esset, praxim, & stylum etiam ostendere: 2. ut sic Theorica, Praxi, & communi procedendi stylo instructi, & foro advocare, & in iudicio mortalibus jus suum tribuere possent. 3. Quod minime eis liceret, si eorum altero carerent: claudicarent enim, sicut aliquo pede orbat: 4. nam non solum legibus, & consuetudinibus, verum etiam stylo, & usitata praxi iudicandum est: 5. & stylus, qui longævus est usus causarum, potest æquè ut jus allegari, cum ad litium ordinationem, tum ad earum decisionem, (a) quia stylus facit jus, (b) 6. & per stylum non tenet legibus derogatur. (c)

7. Ideo Judex contra Fori consuetudinem iudicans inique agere dicitur; (d) 8. nam stylus ex nimia peritia procedit, quæ facit artem, ut ait Philosophus. (e) 9. & ubi deesset lex, stylus succederet. (f) 10. Usque adeo, quod Judex contra eum decernens, suam litem facit: 11. & si stylus notorius sit, erit sententia nulla. (g) 12. Hinc advocatus, qui falsò usitatum stylum allegaverit, sicut qui legem, punietur. (h) 13. l. i. tit. 7. Part. 7. quæ sic amplianda & accipienda est. Et merito, 14. quia vera legum interpretatio à praxi, & communi stylo sumitur, ut ex Baldo, & Decio reatumpsit Hyppolitus in Prædic. Crimin. (i) Ubi (j) conscripsit, 15. parum prodesset habere Theoricam, absque Praxi, & peritia styli, maxime tyronibus, qui in officiis se exercere cupiunt.

16. Quæ omnia, & alia, quæ passim de stylo, & praxi occurrunt, attentè perpendens

prælecte Theoricæ exercenda modum, praxim, & Fori stylum, quo ad ejus varia mutatio patiebatur, edocere decrevi: 17. & tandem præterito anno MDLXXII. magno assantium applausu, & aula studentium plena, quos præ eorum multitudine non capiebat publicè edocui. 18. Unde cum temporis progressu ipsa practica praxi præ se tulisset, quantum emolumentum iudicibus, & tyronibus causarum Patronis attulisset, & in dies allatura esset, eorum instantissimis precibus devictus, coactus sui eam etiam prælo mandare. 19. Quam tamen sic mandavi partim Latino sermone, partim nostro Castellæ communi Idioma: quia tractatus ipse qui hoc in Regno modum procedendi, & stylum pertractat, aliud non patiebatur. 20. Nam in eo non juris subtilitates, non ejus apices, sed nudum, rudemque stylum utroque in Foro agendi, tam iudicibus, quam Advocatis demonstramus, in simulo & fontes, unde ille styli rivus, emanaverit, ostendimus: & interim nonnullus etiam locus, ubi opus fuerit, & res suaerit, dispensationi relinquatur.

Nos tamen, non fugit, nostrum humile typis mandatum opus universæ praxi Civitatum, & Locorum Castellæ haud facturum satis: 21. quia unaquæque Civitas suo solet abundare sensu, 22. sed nobis far erit ad ea, quæ frequentius accidunt praxim adaptare, & sic componere juvenes, tyronesque iudices, & Advocatos, ut nullo Tabellone, aut Procuratore Magistro, jus reddere, & causas agere incipere valeant: 23. ut inde verani praxim, quæ quotidiano forensi usu, & exercitio paratur, facilius sibi quærant. Quidquid tandem illud fuerit, gratiosè susceperim, curiosè perlectum, & fructuosè memoriæ commendatum velim: 24. & qui susceperit, perlegerit, & memoriæ commendaverit, spes eum pulcherrima foveat, suo patrocinio clientulos defendere, & rempublicam in partibus sibi credendis posse gubernare, ut promissit Justinianus. (k) 25. Quo ut pergant, præfens opus in tres partes, seu Tomos partiti institui: & in primo formam procedendi qua Iudices, &

Ad.

(a) Ut probat Cardinal. in Clement. Sept. §. Et quia, num. 4. de Verborum significat. Et alii relati per Matienz. in Tractatu Dialogi Relatorum, 3. part. cap. 9. num. 7.

(b) L. Marc. ubi Lancelot. ff. de Jurisdictio. omnium Judic. Refert, & alia congerit Sylva Nupt. lib. 3. num. 32. Didacus Perez in leg. 28. tit. 4. lib. 3. Ordinament. verb. Segun el estilo, column. 421. Andr. Exea in Rubric. de Constitut. num. 181.

(c) Ut probat Aymon Sabalia consil. 201. num. 21.

(d) In leg. 3. ff. de Testib. Bartul. in Authentic. Qui se met, n. 14. in fin. Cod. Quom. & quand. Jud.

(e) l. Metaphyl. cap. Item 1.

(f) Ut per Bellovis. in sua Prædic. Rubric. de Fugareorum, num. 39.

(g) Ut asserit Jasson in Authent. Fubemus, num. 3. Cod. de Judic. Sequitur Sylva Nuptial. ubi supra. Optime Guido quest. 292. num. 2.

(h) Ex leg. fin. ff. de Falsis.

(i) §. Principium, num. 3.

(j) Num. 4.

(k) In Proœmio Instituit. in fin.

Advocati Sæculares in suo foro utuntur compono: in secundo stylum, & modum procedendi in Tribunalibus Ecclesiasticis conscribo: in tertio praxim, & exercitium actionum, & aliorum remedium, quæ in jure diversis in locis dispersa sunt, edocoo. Qui quidem tomi sub se plures rubricellas, capita, & paragraphos

continebunt, ut ex eorum fractione quidquid unicuique studentium utile sit, facilius memoria mandetur, & tenacius inhaereat. Ante omnia tamen quasdam Annotationes universo operi deservientes prætito, quæ incipiunt.

P R A X I S E C C L E S I A S T I C A E, ET SÆCULARIS ANNOTATIONES.

EX I. ANNOTATIONE.

SUMMARI A.

1. **J**udicium plures significaciones habet.
2. **J**udicium significat discussionem cause, vel processum judiciale.
3. **J**udicium figurate, & per translationem plures acceptiones habet, non verò secundum propriissimam ejus significacionem.
4. **J**udicium propriè, & originaliter significat dictionem juris, id est, actum Judicis.
5. **J**udicium magis propriè significat existimationem, opinionem, seu actum quo aliquid determinatur à quocunque.
6. **J**udicium pro processu sumptum communiter à Doctores definitur.
7. **D**efinitio judicii, à Curtio tradita impugnatur.
8. **I**nquisitio generalis non est judicium, sed preparatoria.
9. **D**eçreta Judicis super prædiis minorum, vel Ecclesiarum distrabendis non sunt actus judicii.
10. **D**efinitio communis judicii defenditur à Navarro quibusdam expositionibus additis, quas Auctor refutat.
11. **A**lia definitio judicii traditur ab Auctore.
12. **I**nquisitio contra certam personam facta judicium est.
13. **J**udicium dividitur in Ordinarium, & Extraordinarium.
14. **O**rdinarium judicium quale sit docetur.
15. **E**xtraordinarium judicium quid sit, explicatur.
16. **A**lia definitio Ordinaris, & Extraordinarii judicii traditur à Navarro.
17. **I**nquisitionem remediæ extraordinarium esse, defenditur cum communi, contra Innocentium, & alios.
18. **I**nquisitio de omni crimine permissa est, ab utroque jure, præcedenti infamia, vel sufficienti presumptione.

19. **J**udicium dividitur in Civile, Criminale, & Mixtum.
20. **J**udicium Civile quid sit, traditur, veluti, quando aliquid petitur absque origine criminis.
21. **J**udicium Civile, dicitur etiam, quando pena pecuniaria applicatur parti, licet ex delicto descendat.
22. **I**n intellectus verus assignatur ad cap. Per tuas 1. de Simonia.
23. **J**udicium criminale est, quando de crimine agitur principaliter ad utilitatem publicam.
24. **J**udicium criminale etiam dicitur, tam de Jure Communi, quam Regio, quando pena pecuniaria applicatur Fisco.
25. **J**udicium Criminale non est, quando pena pecuniaria applicatur Fisco ex contractu partium.
26. **J**udicium Mixtum dicitur, quando nec merè civiliter, nec merè criminaliter agitur.
27. **M**ixtum judicium est, quando pena pecuniaria applicatur Fisco simul & parti.
28. **I**n intellectus verus legis Cajus, ff. Ad S. C. Sillan.
29. **C**rimen licet merè delinquentis extingatur quoad alias penas, non tamen quoad penam pecuniariam.
30. **J**udicium aliud est Ordinarium, & aliud Summarium.
31. **S**ummarium judicium est, in quo proceditur simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura judicii, & etiam aliis modis dicitur remissivè.
32. **J**udicium aliud est Ecclesiasticum, & aliud Sæculare.
33. **J**udicis alias plures divisiones esse traditur remissivè.
34. **J**udicia omnia originem trahunt à Jure Divino, modum, & formam à Jure Positivo.
35. **J**udicium à qua parte litis incipiat, traditur.
36. **J**udicium incipere à litis contestatione dicitur, secundum communem Doctorem.